

نحو معنایی و همبستگی قرینه‌ها

www.ketab.ir

مترجمان:

قاسم عزیزی مراد

سمانه گندمی

نویسنده:

تمام مسان

سرشناسه :	حسان، تمام
عنوان قراردادی :	اللغه العربيه معناها و مبناها .فارسی
عنوان و نام پدیدآور :	نحو معنایی و همبستگی قرینه‌ها / نویسنده تمام حسان؛ مترجمان قاسمی عزیزی مراد، سمانه گندمی
مشخصات نشر :	تهران: ایشثار، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری :	۳۰۳ص
شابک :	۹۷۸-۶۲۲-۹۱۰۴۶-۸-۲
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
موضوع :	زبان عربی -- صرف و نحو Arabic language -- Morphosyntax زبان عربی -- راهنمای آموزشی Arabic language -- Study and teaching
شناسه افزوده :	عزیزی مراد، قاسم، ۱۳۶۹ - مترجم
شناسه افزوده :	گندمی، سمانه، ۱۳۶۳ - مترجم
رده بندی کنگره :	PJ۶۱۴۱
رده بندی دیویی :	۴۹۲/۷۵
شماره کتابشناسی ملی :	۹۶۲۱۰۴۴
اطلاعات رکورد کتابشناسی :	فیا

ایشثار

نحو معنایی و همبستگی قرینه‌ها

نویسنده: تمام حسان	مترجم: قاسم عزیزی مراد، سمانه گندمی
نشر: ایشثار	نوبت چاپ: اول ۱۴۰۳
تیراژ: ۱۰۰ نسخه	طراح جلد: مهدیه سعدی
صفحه‌آرا: زهرا استواری	

سایت: ishtar.ir

اینستاگرام: ishtarpublication

ایمیل: ishtarpublication@gmail.com

تلفن: ۰۹۰۲۱۱۳۵۹۷۶ تلگرام: ۰۹۰۲۱۱۳۵۹۷۶

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۱۰۴۶-۸-۲

(کلیه حقوق محفوظ و مخصوص انتشارات ایشثار است)

تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه (از قبیل چاپ، فتوکپی، الکترونیکی، صوت و تصویر) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

مقدمه مترجمان ج

مقدمه خ

فصل اول: گفتار و زبان ۱

فصل دوم: آواها ۱۳

فصل سوم: نظام واجی ۲۹

آواشناسی ۲۹

ساختار واجی زبان عربی فصیح معاصر ۴۱

فصل چهارم: نظام صرفی ۴۳

اول: این نظام چگونه شکل می‌گیرد؟ ۴۵

دوم: اقسام کلمه ۴۷

سوم: ساختار ۸۳

فصل پنجم: ساختار نحوی ۱۱۵

۱- قرینه‌های تعلیق ۱۲۷

۲- زمان و جهت ۱۶۴

فصل ششم: پدیده‌های بافتی ۱۷۹

۱- پدیده تألیف ۱۸۳

۲- پدیده وقف ۱۸۷

۱۸۹	۳- تناسب
۱۹۰	۴- اعلال و ابداع
۱۹۲	۵- وصل
۱۹۳	۶- ادغام
۲۰۶	۷- تخلص
۲۰۷	۸- حذف
۲۰۸	۹- اسکان
۲۰۹	۱۰- کمیت
۲۱۰	۱۱- اشباع و اضعاف
۲۱۲	۱۲- تکیه
۲۱۵	۱۳- لحن

۲۱۹	فصل هفتم: واژگان
-----	------------------

۲۳۹	فصل هشتم: معناشناسی
-----	---------------------

۲۶۰	نقش فرد در ادای کلام
-----	----------------------

۲۶۲	اهداف ادای کلام
-----	-----------------

۲۷۱	منابع مرجع مترجم
-----	------------------

۲۷۳	نمایه‌ها و اصطلاحات
-----	---------------------

مقدمه مترجمان

زبان درختی تنومند است که علوم مختلف شاخه‌های آن را تشکیل می‌دهند. غالباً هر صاحب نظری شاخه‌ای را برمی‌گزیند، هرس می‌کند و روی آن آشیانه می‌نماید. بارزه مؤلف این کتاب دکتر تمام حسان این است که تمامی شاخه‌های این درخت کهنسال که به دلیل شاخصه پویایی زبان شاخه‌های جوان روز به روز بر آن اضافه می‌گردند، به یکباره باغبانی می‌نماید و این مهم برای او حاصل شده که با پرداختن به یک رشته از زبان رسالت اصلی آن یعنی رسانش معنا دست نیافتنی و محال است. از این رو با آرامش و دقت تمام، شاخه شاخه این درخت را تیمار می‌کند تا به بار بنشیند و خود و همراهانش از ثمره دلچسب درخت زبان که همان معناست بهره‌برند و خوشه چینند. داستان این کتاب از بیان تفاوت گفتار و زبان شروع می‌شود. عام بودن زبان و خاص بودن گفتار اثبات می‌گردد؛ در حقیقت گفتار، شیوه فردی کاربرد زبان است. تاثیر کلام شفاهی و نوشتار قیاس می‌شود. معلوم می‌دارد درک کلام شفاهی به سبب دخالت آواها، لحن و حضور مخاطب در بافت آسان‌تر می‌نماید. دقت سیبویه در شرح آواهای عربی و دسته‌بندی آنها را تحسین برانگیز معرفی می‌کند؛ چه پس از گذشت سال‌ها هنوز نظریه‌ها و دستاوردهای علمی او تفاوت چندانی با زبانشناسان معاصر ندارد. پس از آن مؤلف به ساختارهای صرفی می‌پردازد؛ تمامی مبانی نظری و عملی ساختارهای صرفی را بررسی می‌کند، از شیوه پیدایش نظام صرفی گرفته تا اقسام کلمه و شرح یک به یک اقسام کلمه. ویژگی‌های هر قسم را با شرح صدر توضیح می‌دهد. سپس وارد نظام نحوی می‌شود آن را نیز چون صرف موشکافی می‌کند. معتقد است ساختارهای صرفی در جهت رسانش معانی نحو در خدمت علم نحو قرار می‌گیرند. از عبدالقاهر، نظریه عامل و تعلیق سخن می‌راند. فرهنگ لغت را در دریافت معنا ابزاری ضروری اما ناکافی می‌داند. کارآمدی فرهنگ لغت را در گرو شناخت بافت کلام می‌داند؛ چراکه اگر مخاطب بافت را نشناسد در گزینش واژگانی که تعدد معنا دارند و حتی مجازاً و اصطلاحاً به کار رفته‌اند، در گردابی موهوم گرفتار می‌آید. در پایان به سراغ علم معنا می‌رود. گریزوار به آن نمی‌پردازد، بلکه با بررسی جوانب گوناگون در معنا غرق شده و اطلاعاتی جامع پیرامون عوامل موثر در دریافت معنا در اختیار خواننده قرار می‌گیرد. میان معنای واژگانی و معنای کاربردی تفاوت قائل می‌شود. قله داستان اینجاست که اثبات می‌نماید علی‌رغم پیشرفت و ادعای غرب در زمینه علم معناشناسی، مسلمانان سابقه‌ای درخشان‌تر و پیشینه‌ای قدیمی‌تر از غرب در این حوزه داشته است. در حقیقت می‌توان گفت کتاب پیش رو کتابی تک بعدی نیست؛ زیرا نگارنده آن دکتر تمام حسان انسانی

نیست که در یک نقطه و بر یک علم تمرکز نماید. می‌توان گفت از آنجا که هر فصل این کتاب به علمی جدا می‌پردازد، قابلیت تبدیل شدن به چندین کتاب را دارد و شامل و جامع بودن آن خواننده را از مراجعه به کتب گوناگون بی‌نیاز می‌نماید. از نقاط قوت آن تقسیم‌بندی مرحله‌ای مطالب است به گونه‌ای که هر فصل پیش نیاز فصل بعد محسوب می‌شود. همچنین صورت‌بندی مطالب در جدول و نمودار درک موضوعات را آسان و خلاصه نموده و امکان مراجعه سریع به مطالب آن را فراهم آورده است.

در پایان با یاری از زبان خیام، شاعر خردمند پارسی: "چون هست به هر چه هست نقصان و شکست" منت دار بذل کسانی هستیم که خطاهای ما را با جان و دل گوشزد کنند و با صفای وجود خود یاریگر ما باشند و خدای را شاکریم که هستی به ما داد تا در جهت خرد بتوانیم گامی برداریم: "ترازوی سبک دارم گرانش کن به فضل خود".